

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

01 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte Timofti Vladimir

Judecători Boico Victor, Cobzac Elena,

a examinat, admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de către avocatul Bondarenco Oleg cu părțile vătămate Popa Tudor și Popa Emilia prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iulie 2019 prin care a fost respins recursul în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 11.10.2018 – 08.04.2019

instanța de apel: 20.05.2019 – 30.07.2019

instanța de recurs: 26.02.2020 – 01.07.2020

ACONSTATAT:

1. La 11.10.2018, petiționarii Popa Tudor și Popa Emilia, au depus plângere în ordinea art.313 Cod de procedură penală, prin care au solicitat anularea ordonanței procurorului în Procuratura mun. Chișinăul, oficiul Râșcani, Elena Panfil din 24.08.2018, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Mămăligă Larisa și Cașcaval Gheorghe, cu clasarea cauzei penale nr.xxxxx, precum și a ordonanței adjunctului Procurorului șef, al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiului Râșcani, Corneliu Bratunov din 24.09.2018 de respingere a plângerii.

2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 08.04.2019 a fost respinsă ca neîntemeiată plângerea petiționarilor Popa Tudor și Popa Emilia, înaintată în condițiile art.313 Cod de procedură penală.

3. Nefiind de acord cu încheierea nominalizată, avocatul Bondarenco Oleg în interesele petiționarilor Popa Tudor și Popa Emilia a declarat recurs, prin care a solicitat casarea integrală a încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 08.04.2019, rejudecarea cauzei, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care plângerea petiționarului să fie admisă integral.

3.1 În motivarea cererii de recurs, apărătorul a invocat că:

- prima instanță nu a ținut cont că potrivit materialelor cauzei penale și-a găsit confirmarea deplină faptul că Gheorghe Cașcaval și Larisa Mămăligă au pretins și au primit de la Tudor și Emilia Popa, în rate, sume de bani considerabile de peste 50 000 Euro sub pretextul construirii pentru soții Popa a casei de locuit în regiunea cartierului locativ „Aeroport”, sect. Botanica, mun. Chișinău. La fel, și-a găsit confirmare deplină precum că casa destinată soților Popa a fost de iure și de facto înstrăinată de către Cașcaval unei alte persoane

pe numele Grechin, iar banii achitați de soții Popa pentru casă, nimeni nu le-a restituit nici măcar parțial, și de fapt nici nu are de gând să le restituie;

- prima instanța a ignorat argumentele prezentate în plângere precum că procurorul de parcă nu sesizează conduita dolosivă manifestată de Larisa Mămăliga care conform primelor declarații de ale sale a negat categoric precum că cunoaște soții Popa (poate doar întâmplător) și că a primit de la ei mijloace bănești, ca pe urmă în declarații suplimentare să demonstreze o memorie extraordinară, evocând precum că totuși le cunoaște destul de bine, că într-adevăr a primit banii de la ei, să evoce mai multe circumstanțe relațiilor între soții Popa și Gheorghe Cașcaval;

- în ceea ce ține de învinuitul Gheorghe Cașcaval, procurorul a dat dovadă de o pasivitate procesuală inexplicabilă în situația când așa și nu "a îndrăznit" să întreprindă măsuri concrete și efective de căutare a numitului Cașcaval și să solicite instanței de judecată aplicarea măsurii preventive în forma de arest, pentru ca să fie în sfârșit asigurată participarea acestuia la desfășurarea urmăririi penale. Există dubii rezonabile chiar și în ceea ce privește pretinsa „căutare” lui Cașcaval, în condițiile când soții Popa cunosc că acesta se află permanent în statul Israel și circulă pe teritoriul Europei fără vre-o problemă și restricție;

- prima instanța a neglijat alte aspecte defectuoase ale ordonanței contestate care nu rezistă nici celei mai elementare critici, fiind lipsite de suport factologic sau reprezentând niște concluzii arbitrare ale procurorului, ceea ce în ansamblu denotă calitatea proastă a urmăririi penale și punerea la baza ordonanței contestate de către procuror-emitent a unor afirmații declarative și unor stări de fapt nesupuse nici celei mai simple verificări. În acest sens prima instanța a lăsat fără atenție și analiza necesară pseudo motivație sau de fapt poveștile invocate în motivarea soluției din ordonanța contestată;

- în ceea ce privește versiunea că Grechin l-a înșelat pe Cașcaval, trebuie de reținut că de fapt Grechin a dobândit drept de proprietate asupra casei printr-un contract de vânzare-cumpărare încheiat anume cu Cașcaval, autentificat notarial și înregistrat cadastral. Până la probă contrară (hotărârea judecătorească definitivă și irevocabilă despre anularea contractului de vânzare-cumpărare a casei sau sentința de condamnare lui Grechin) se prezumă că Grechin a dobândit casa în mod perfect legal și nu a săvârșit nici o infracțiune. În acest sens, are importanța prezumția nevinovăției, prezumția caracterului licit al dobândirii casei de către Grechin, declarațiile lui Grechin date la etapa urmăririi penale. Ordonanța privind pornirea urmăririi penale chipurile împotriva lui Grechin anexată de avocatul Balmuș ca și proba în acest sens este datată cu anul 2016, fără ca să fie prezentate alte acte relevante cum ar fi - care este la moment soarta acestei cauze penale, are sau nu are Grechin vreun statut procesual în aceasta cauza etc). Procurorul Panfil (exact așa cum a procedat anterior procurorul Vereteno) nu a făcut vreun efort pentru a clarifica

aceste circumstanțe, acceptându-le așa cum ele au fost invocate. Nu se exclude, că avocatul Balmuș chiar intenționat a solicitat pornirea urmăririi penale chipurile pe faptul înșelării de către Grechin lui Cașcaval, anume pentru ca să folosească ordonanța de pornire urmăririi penale ca pseudo probă care chipurile confirmă alegațiile lui Cașcaval. Prin urmare, o analiza obiectivă chiar superficială a acestui aspect demonstrează lipsa vreunui suport temeinic al acesteia;

- în ceea ce privește versiunea privind pretinsul parteneriat lui Tudor Popa cu Cașcaval - aceasta nu rezistă nici celei mai elementare critici, ori recipise, contact de investire în construcția blocului locativ, declarațiile tuturor martorilor interogați la caz - nicidecum nu confirmă aceasta pseudo ipoteza, doar poate faptul că pe timpuri Tudor Popa a fost cu Cașcaval în relații foarte bune și poate chiar prietenești, ceea ce explică ajutorul pe care i-a acordat atunci lui Cașcaval la construcția blocului rezidențial unde era amplasată inclusiv casa destinată pentru soții Popa.

- afirmația lui Balmuș precum că Tudor Popa a dobândit gratuit cota-parte din firma ce gestionează cariera de piatră nu se confirmă cu nimic, din contra chiar se combate prin contract de înstrăinare a cotei-părți anexat de Balmuș la materialele cauzei de unde reiese că Tudor Popa a plătit pentru aceasta cota-parte suma de peste 100 000 lei. În al doilea rând, costul acestei cariere în suma fabuloasă de 300 000 Euro este următoare invenție lui Balmuș, or aceasta suma nu este nicidecum confirmată nici direct, nici indirect. O astfel de suma mare (precum și alte născociri ale lui Balmuș) este vehiculată intenționat de către Balmuș pentru a „impresiona” pe soții Popa, procuror și alte persoane despre pretinsa „solvabilitate” lui Cașcaval și pretinsa existența la acesta a posibilității financiare de a se achita cu soții Popa și cu alți creditori. Numai că în realitate, atât soții Popa, cât și alți destul de mulți creditori trăiesc ani de zile cu niște promisiuni deșarte ale lui Cașcaval că, uite, foarte degrabă o să mă achit cu voi, chiar am să vă dau și mai mult decât vă sunt dator”. În același context, este relevant că la finele anului 2016 Tudor Popa a fost invitat la oficiul avocatului Balmuș la o discuție la care a participat și Larisa Mămăligă unde i s-a promis că, Cașcaval, începând cu luna ianuarie 2017 va începe achitarea cu dânsul în rate și într-un timp concret se va achita integral, la care Tudor Popa i-a spus că nu este împotriva și vrea să vadă fapte concrete de achitare;

- prima instanța a lăsat fără vre-o atenție și apreciere precum că ordonanța contestată emisă de procurorul nu rezistă celei mai elementare critici, nu conține o sinteză și analiza circumstanțelor cazului efectuată de procurorul Panfil, nu vizează activitățile procesuale efectuate în cadrul reluării urmăririi penale și întru înlăturarea lacunelor constatate de Curtea de Apel Chișinău, conține niște mențiuni străine cauzei penale;

- în ordonanța contestată nu se face trimitere la probe dobândite sau la rezultatele activităților procesual-penale întreprinse după reluarea urmăririi penale dispuse prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28.02.2018, nu sunt reflectate alte circumstanțe și/sau raționamente care ar demonstra precum că în cadrul reluării urmăririi penale s-a ținut cont și au fost înlăturate lacunele stabilite de instanța de judecată;

- prima instanța a ignorat faptul că ordonanța procurorului ierarhic-superior prin care a fost respinsă plângerea prealabilă declarată de Tudor și Emilia Popa împotriva ordonanței contestate este vădit superficială și irelevantă în raport cu criticile expuse de către petiționari în plângerea prealabilă. Or, în conținutul ordonanței procurorului-șef din 27.09.2018 lipsește ca atare motivarea respingerii plângerii prealabile, dar de fapt procurorul-șef nu a făcut altceva decât prin niște alegații generale să accepte și să se solidarizeze cu poziția criticată al procurorului ierarhic-superior, însă fără a consolida concluziile invocate cu consistența juridico-faptică pertinentă criticilor argumentate expuse în plângerea prealabilă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iulie 2019, a fost respins ca nefondat recursul declarat de avocatul Bondarenco Oleg în interesele petiționarilor Popa Tudor și Popa Emilia și menținută încheierea Judecătorei Chișinău (sediul Ciocana) din 08.04.2019, privind respingerea plângerii formulate de petiționarii Popa Tudor și Popa Emilia în ordinea art.313 Cod de procedură penală.

4.1. În motivarea deciziei, instanța de apel a confirmat concluziile primei instanțe că, urmare a întreprinderii măsurilor prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, obiectivă și completă a circumstanțelor actului de sesizare, în rezultatul cărora nu au fost acumulate careva probe utile, pertinente și concludente ce ar demonstra existența în acțiunile descrise de petiționari a elementelor infracțiunii prevăzute de legea penală.

Instanța de apel, a menționat că, organul de urmărire penală, în cadrul investigației a întreprins toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor expuse în sesizare, nefiind constatată bănuială rezonabilă în comiterea de către cel indicat a faptelor prejudiciabile, pronunțând o soluție motivată și argumentată în acest sens.

Instanța de apel a notat că nu pot fi reținute drept convingătoare argumentele recurentului, or, nu au fost prezentate argumente concrete și certe, ce ar indica la faptul că investigația în cazul sesizării acestuia și, în special, abordarea organului de urmărire penală și a procurorului în cadrul controlului nu ar corespunde cerințelor inerente prin prisma art.19 alin.(3), 254 Cod de procedură penală, de a examina complet și multilateral cazul.

Instanța de apel a considerat că, petiționarii au dat o apreciere subiectivă acțiunilor procurorului, nu au indicat care acțiuni procesuale, în viziunea

acestora, urmau a fi înfăptuite de către procuror, nu au argumentat relevanța acestora speței și nici care este impactul negativ al acestor pretinse inacțiuni ale procurorului sau organului de urmărire penală asupra deciziei adoptate pe marginea procesului penal.

Instanța de apel a constatat că sesizarea adresată procurorului, organului de urmărire penală a fost examinată minuțios. Urmare a examinării acesteia, au fost adoptate ordonanțele contestate în cauză, acestea fiind motivate în raport cu circumstanțele de fapt constatate criticile invocate de către petiționar, argumentele procurorului expuse în motivarea poziției sale sunt întemeiate și pertinente cazului.

Instanța de apel a constatat că sunt lipsite de temei argumentele, precum că în cadrul procesului penal au fost lezate drepturile și interesele legitime ale petiționarilor, or, în motivarea plângerii, nu au fost invocate careva vicii fundamentale care au afectat hotărârile contestate, nu au fost invocate careva temeiuri plauzibile de declarare a nulității ordonanțelor contestate, criticând doar acțiunile organului de urmărire penală și deciziile procurorilor, care, în opinia subiectivă a acestuia sunt ilegale, neîntemeiate și nemotivate.

Instanța de apel a stabilit că organul de urmărire penală a întreprins întreg spectrul de acțiuni procesuale în vederea examinării plângerii și a dat răspuns la toate întrebările și neclaritățile invocate de către petiționari, constatându-se organul de urmărire penală le-a asigurat dreptul de a-și apăra drepturile și libertățile, or, au fost examinate în totalitate faptele indicate în plângerea declarată.

S-a mai notat că, sunt formale și pur declarative argumentele recurentului precum că, procurorul a luat o atitudine superficială la examinarea cauzei și a materialelor anexate, de vreme ce la examinarea cauzei procurorul se conduce strict de rigorile procesual penale și de atribuțiile funcționale, urmând nu doar să administreze probele întru învinuirea persoanei, dar și probele ce îl dezvinovățesc, în cele din urmă pronunțându-se asupra întregului probatoriu administrat la caz, lucru care de altfel a fost efectuat.

Instanța de apel a notat că contrar prevederilor legale, în plângerea vizată nu sunt invocate circumstanțe concrete, considerate a fi un viciu fundamental, cu indicarea normelor legale care prevăd drepturile și libertățile pretinse a fi esențial încălcate, esența încălcărilor respective raportată la normele procesual penale și la alte legi naționale, convenții și tratate internaționale, modul și măsura în care încălcările presupuse ar fi afectat hotărârile atacate, omițându-se argumentarea ilegalității hotărârilor contestate în acest sens și indicarea unor concrete erori de drept la capitolul dat.

Instanța de apel a conchis că, plângerea declarată este bazată pe dezacordul recurentului față de aprecierea faptei stabilite sub aspectul probant. În același timp, motivele invocate în acest sens nu sunt justificate, deoarece nu

conduc la concluzia privind necesitatea reexaminării cauzei din punct de vedere al reaprecierii probelor administrate de organul de urmărire penală, aprecierea probelor de către procuror conform propriei convingeri, care în speță nu coincide cu opinia recurentului, prin sine, nu poate fi tratată și apreciată drept încălcare a drepturilor și libertăților petiționarilor și acest lucru nu poate constitui un viciu fundamental în cadrul procedurii de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

Instanța de apel a fost solidară cu concluzia primei instanțe că în speță procurorul corect a conchis că nu au fost administrate suficiente probe pertinente care ar fi întemeiat bănuiala în comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, fiind astfel circumstanțe care au servit atât drept temei pentru scoaterea învinuiților Mămăligă Larisa și Cașcaval Gheorghe de sub urmărire penală, precum și clasare a cauzei penale nr.2015928202.

Având aceste împrejurări, instanța de apel notat că judecătorul de instrucție întemeiat a stabilit că organul de urmărire penală și procurorul au asigurat caracterul complet și obiectiv al soluționării plângerii înaintate, astfel că concluziile date de procuror sunt în corespundere cu prevederile art.19 Cod procedură penală, care prevede „accesul liber la justiție” și art.20 din Constituția Republicii Moldova și art.6 CEDO care prevăd dreptul persoanei la un proces echitabil.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Bondarenco Oleg cu părțile vătămate Popa Tudor și Popa Emilia au declarat recurs în anulare, solicitând casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel din 30.07.2019 și rejudecarea cauzei (f.d. 188).

5.1. În argumentarea recursului, Bondarenco Oleg cu părțile vătămate Popa Tudor și Popa Emilia au reiterat în esență următoarele circumstanțe:

- a fost încălcat dreptul la un proces echitabil art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950, care s-a manifestat prin caracterul contradictoriu al concluziilor instanței de fond și de apel și nemotivarea acestora.

6. Referința asupra recursului declarat, nu a fost depusă.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele considerente.

În conformitate cu art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate la art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), precum și, în numele acestor persoane, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

Iar, conform art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în

cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Astfel, Colegiul penal reține că pot fi atacate cu recurs în anulare doar hotărârile judecătorești prin care a fost judecată cauza penală în fond, adică hotărârile irevocabile de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, după epuizarea căilor ordinare de atac reglementate de Capitolul IV, Secțiunea I și Secțiunea II din Codul de procedură penală – calea apelului și a recursului ordinar.

Analizând dispozițiile legale expuse mai sus în raport cu speța dată, rezultă că, decizia instanței de apel prin care a fost menținută încheierea judecătorului de instrucție, adoptată în ordinea reglementată de art. 313 Cod de procedură penală, nu cade sub incidența categoriilor de hotărâri irevocabile prevăzute la alin. (1) art. 452 Cod de procedură penală, ce pot fi contestate cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție, iar recursul declarat împotriva deciziei instanței de recurs din speță este inadmisibil, deoarece o asemenea hotărâre nu este susceptibilă de a mai fi atacată cu recurs în anulare.

Așadar, având ca reper prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7), art. 453 Cod de procedură penală, instanța decide inadmisibilitatea recursului înaintat, întrucât acesta nu corespunde cerințelor de formă și conținut prevăzute la art. 455 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 1) art. 456 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către avocatul Bondarenco Oleg cu părțile vătămate Popa Tudor și Popa Emilia prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iulie 2019 prin care a fost respins recursul în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală, deoarece nu îndeplinește cerințele de formă și de conținut, prevăzute în art. 455 Cod de procedură penală.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 10 iulie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Cobzac Elena